

Til Folketingets Udenrigsudvalg

Vedrørende L 56 forslag til lov om ændring af lov om internationalt udviklingssamarbejde og lov om støtte til danske investeringer i Østlandene:

Den nye offentlighedslov, der træder i kraft 1. januar, giver ikke mulighed for at fastsætte undtagelser for offentlighed ved bekendtgørelse. Undtagelser i de nuværende bekendtgørelser for investeringsfonden for udviklingslande (IFU) og investeringsfonden for Østlandene (IØ) ophører derfor med årets udgang. Det giver en god anledning til at overveje, om lukkethed om fondenes aktiviteter skal fortsætte.

Offentlighedskommissionen noterede, at der i 2009 var 65 undtagelser for offentlighedsloven i andre love. Sådanne undtagelser har Folketinget vedtaget på en række områder. Som eksempel kan nævnes, at undtagelsen i DSB-loven, der blev vedtaget i 1998, har betydet at DSB-ledelsen siden stort set har kunnet operere i et lukket rum. Offentlighedskommissionen anbefalede, at der foretages en nærmere vurdering af, om de særlige undtagelsesregler skal opretholdes.¹

Lovforslagene, som udviklingsminister Christian Friis Bach netop har fremsat i Folketinget, vil betyde, at lukketheden om Danmarks bistand til erhvervsudvikling i udviklingslande og østlande vil fortsætte.

Der er tale om generelle undtagelser for oplysninger om forretningsmæssige forhold. Dette begreb er ikke nærmere defineret, men ifølge bemærkninger til lovforslagene gælder undtagelserne ikke for personalesager og andre interne administrative forhold i fondene. Disse forhold ved fondene er således omfattet af offentlighedsloven inklusive denne lovs brede undtagelser for netop personalesager og interne forhold. Det bliver ikke forklaret i bemærkningerne hvilke oplysninger ved fondene, der er omfattet af aktindsigt, men det må f.eks. gælde oplysninger om personalets løn og rejseomkostninger. Bestyrelsens honorarer og rejseomkostninger er omfattet af aktindsigt, hvis disse forhold betragtes som interne administrative forhold. Fondene har tidligere ment, at projekter også var undtaget fra miljøoplysningsloven, men denne opfattelse blev underkendt af Folketingets Ombudsmand i 2006.² Det er kort nævnt i bemærkningerne til lovforslagene, at undtagelsen ikke gælder miljøoplysningsloven.

De generelle undtagelser for forretningsmæssige forhold vil betyde, at der fortsat kan lukkes for indsigt i oplysninger om projekter, der støttes fra IFU og IØ f.eks. tilskud og garantier til virksomheder, vilkår, samarbejdspartnere i udviklingslande, tilsyn med implementering, evalueringer, resultater m.v.

Aktiviteterne i Investeringsfonden for Østlandene (IØ) er under udfasning, og de følgende bemærkninger koncentrerer derfor om investeringsfonden for udviklingslande (IFU).

"Målet for Danmarks udviklingssamarbejde er at bekæmpe fattigdom og fremme menneskerettigheder, demokrati, bæredygtig udvikling, fred og stabilitet i overensstemmelse med FN-pagten, Verdenserklæringen om Menneskerettighederne og FN's konventioner om

---

¹ Offentlighedskommissionens betænkning 1510.2009 side 895

² Folketingets Ombudsmands beretning 2006 17-3

menneskerettigheder" lyder det i § 1 i lov om internationalt udviklingssamarbejde. Denne målsætning følges op i lovens § 4, der fastslår: "Det påhviler udviklingsministeren at sikre åbenhed i forvaltningen af udviklingsbistanden." Kontrasten til disse proklamationer bliver skærende, hvis der i samme lov indsættes brede undtagelser fra offentlighedsloven.

Danmark er forpligtet af FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder. FN's Menneskerettighedskomiteé (UNHRC), der i 2011 vedtog en erklæring af konventionens artikel 19, nævner udtrykkeligt retten til aktindsigt som en del af informations- og ytringsfriheden.³ Begrænsninger kan kun fastsættes efter streng vurdering af nødvendighed og proportionalitet og kun for at beskytte et de hensyn, der er nævnt i konventionens art. 19. Det fremgår, at kravene til åbenhed også omfatter halvoffentlige organer og offentlige funktioner, der udføres uden for den offentlige sektor.⁴

Offentlighedsloven har en almindelig undtagelse for oplysninger om forretningsforhold, når beskyttelse har væsentlig økonomisk betydning for en virksomhed. Denne undtagelse dækker saglige beskyttelsesbehov for særligt forretningsfølsomme oplysninger. De generelle undtagelser i lovforslagene om fondene forudsætter ikke vurdering af nødvendighed og proportionalitet.

Ifølge lovforslagenes bemærkninger offentliggør fondene i årsrapporter oplysninger om navn på projekt, projektlandet, navne på deltagende danske virksomheder og den totale investering for projektet samt den totale investering for fondene. Sådanne informationer i årsrapporter sikrer ikke mulighed for offentlig kontrol og debat om fondenes aktiviteter. De generelle undtagelser fra offentlighedsloven betyder, at fondene selv i høj grad kan styre den offentlige information om projekter.

Det er vigtigt, at Folketinget nøje overvejer, om det vil være rigtigt at cementere lukketheden om dansk udviklingsbistand. Denne lukkethed er i strid med internationale bestræbelser for at sikre åbenhed og forebygge korrupsion. Jeg har ikke kendskab til tilsvarende lukkethed i andre lande.

Offentlighed er afgørende for offentlig kontrol og debat. Offentlighed er også vigtig for at fremme effektivitet og tillid til fondenes arbejde herunder bred tillid i erhvervslivet til fair konkurrence om projektstøtte fra fondene.

Oluf Jørgensen, forskningschef i medie-jura,
Danmarks Medie- og Journalisthøjskole
5. november 2013

---

³ Human Rights Committee, 2011, General comment No. 34

⁴ Jørgensen, Oluf (2013): "The Scope of Freedom of Information. To What Legal Bodies and Functions Does the Right of Access to Information Apply?" i bogen "Freedom of Expression Revisited. Citizenship and Journalism in the Digital Era" (editor: Ulla Carlsson), Nordicom